

Opiskelun keinoin syrjäytymistä vastaan

Suomessa on kymmeniätuhansia syrjäytyneitä nuoria. Valtavan ongelman ratkaisua ei voida säilyttää vain koulun vastuulle, vaikka koulutus onkin välttämätön keino ulospääsulle tilanteesta. Oppisopimuskoulutus toimii hyvin Saksassa käytännön aloilla. Sen lisäämisen ohella meillä olisi havaittava, että nyky-yhteiskunta perustuu matemaattis-luonnontieteelliselle osaamiselle. On valittava: tyydymmekö jäämään tytäryhtiö- ja matalan jalostuksen yhteiskunnaksi, jolloin pelkkä koneiden käyttämisen osaaminen riittää? Vai pyrimmekö saamaan kylliksi osaajia, jotka hallitsevat koko jatkumon teknologian käytöstä uusien laitteiden kehittämiseen? Ymmärrämmekö tarvittavan koulutuksen tärkeyden ja tuovatko media, perheet, opinto-ohjaajat ja opettajat esille tätä tietoa?

Koneiden käytön yleistymisen on johtanut väärinkäsitykseen, ettei matematiikan opiskelua enää tarvita – mutta ymmärtämistä ei voida ulkoistaa varsinkaan kerroksittain rakentuvassa aineessa, kuten matematiikassa. Ajattelu tapahtuu edelleen omassa päässä. Valitsemalla lyhyet kurssit matematiikasta oppilas sulkee pois huomattavan määrän jatkomahdollisuuksista. Puutteelliset matematiikan perusvalmiudet pysäyttävät opiskelun heti alkuunsa vaikkapa ensimmäisen tilastokurssin kohdalla, mikä näkyy keskeyttämistilastoissa. Nykykäytäntö, jossa koulun oppilas saa edetä seuraavalle kurssille, vaikka edellisestä ei ole hyväksyttyä suoritusta, vie etenemisen todelliset mahdollisuudet aikaisemmin opitulle perustuvassa aineessa, kuten matematiikassa.

Sitran tutkimuksen mukaan valtaosalla ilman opiskelupaikkaa jääneistä nuorista oli heikko koulumenestys ja monien hakutoiveet olivat heidän koulumenestykseensä nähden epärealistisia. Aikuisen vastuulla on kertoa valintojen merkityksestä ja opiskelun tärkeydestä, jos nuori ei siihen itse pysty. Tärkeä tieto nuorelle on myös, että matemaattis-luonnontieteellistä osaamista vaativilta koulutusaloilta puuttuu riittävän osaavia hakijoita. Matematiikan osalta tulee myös kiinnittää huomiota erityisongelmiin: tytöt ja pojat eroavat minä-käsitykseltään matematiikan oppijoina.

Oppilaat kuluttavat peruskoulussa 9 vuotta elämästään. Yhteiskunnan sijoitus koulutukseen on massiivista. Tällä on saatava kunnollinen pohja ja edellytykset jatko-opiskelulle. Koulujen työrauhaongelmiin ei ole enää varaa, projekteja ja puhetasoa on jo saatu riittävästi. Valta ja vastuu työrauha-asiassa on asioitamme hoitavilla poliitikoilla.

Matematiikan osaamisen heikentymisestä on Pisa-tulostenkin mukaan syytä olla huolissaan. Kansainvälinen, saavutetun ajattelun abstraktiotasoa mittaava TIMSS-arviointitutkimus osoittaa, että Suomen 8-luokkalaisten osaaminen on pudonnut viimeisten 12 vuoden aikana yhden vuosiluokan verran! Tällä on suuri merkitys, koska niin yleis- kuin ammatillisessa koulutuksessa edellytetään opiskelijoilta symbolien käsittelyyn pystyvää tasoa – mekaaninen googlaaminen ei tässä auta.

Marjatta Näätänen

Kirjoitus on julkaistu Kalevassa 6.10.2014